

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

27 maart 2009

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren **Johan Verstreken, Philippe De Coene en Patrick De Klerck** –
betreffende het Vlaamse beleid voor een levende herinnering aan de Eerste Wereldoorlog

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op:

- 1° de negentigste herdenking van de wapenstilstand op 11 november 2008;
- 2° het vooruitzicht op een eeuwherdenking van de Eerste Wereldoorlog in 2014-2018. De Eerste Wereldoorlog:
 - a) waarin wereldwijd bij benadering acht en een half miljoen militaire en tien miljoen burgerlijke dodelijke slachtoffers vielen ten gevolge van de krijgsverrichtingen;
 - b) waarin nog eens circa twintig miljoen burgers omkwamen als gevolg van hongersnood, ontbering en ziekte;
 - c) die in België circa 42.250 militaire en 21.000 burgerlijke doden eiste;
 - d) die in West-Vlaanderen aan naar schatting 500.000 militairen uit beide strijdende kampen het leven kostte;
 - e) die nog decennialang zou nawerken op de overlevenden;
 - f) die bepalend was voor het lot en de toekomst van Europa en de wereld;
- 3° het decreet van 14 mei 2008 houdende de ontwikkeling, de organisatie en de subsidiëring van het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid;
- 4° het decreet van 4 april 2003 betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk;
- 5° de eindtermen Basisonderwijs (wereldoriëntatie – ‘tijd’), de eindtermen tweede graad technisch secundair onderwijs (geschiedenis) en de eindtermen derde graad algemeen secundair onderwijs (geschiedenis);
- 6° a) de beleidsnota Toerisme 2004-2009 (*Parl. St. Vl. Parl.* 2004-05, nr. 90/1);
 - b) de beleidsnota Ruimtelijke Ordening en Monumenten en Landschappen 2004-2009 (*Parl. St. Vl. Parl.* 2004-05, nr. 92/1);

c) de beleidsnota Buitenlands Beleid en Internationale Samenwerking 2004-2009 (*Parl. St. Vl. Parl.* nr. 2004-05, nr. 88/1);

- 7° de beleidsbrieven Toerisme van 30 november 2006 en 29 oktober 2007, waarin een (actie)plan voor de eeuwherdenking wordt aangekondigd (*Parl. St. Vl. Parl.* 2006-07, nr. 986/1, p. 26, en *Parl. St. Vl. Parl.* 2007-08, nr. 1397/1, p. 38);
- 8° de beleidsbrieven Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed:
 - a) van 27 oktober 2006, waarin een actieplan voor het inventariseren, het behoud en de eventuele bescherming van erfgoed uit de Eerste Wereldoorlog in het vooruitzicht wordt gesteld (*Parl. St. Vl. Parl.* 2006-07, nr. 967/1, p. 62);
 - b) van 6 november 2007, waarin de verdere uitbouw van het samenwerkingsverband tussen de sectoren erfgoed (roerend en onroerend) en onderwijs alsook de bescherming van het erfgoed van de Eerste Wereldoorlog wordt aangekondigd (*Parl. St. Vl. Parl.* 2007-08, nr. 1427/1, p. 49 en 63);
- 9° de beleidsbrief Buitenlands Beleid, Beleidsprioriteiten 2007-2008, waarin vredesbevorderende initiatieven aangekondigd worden (*Parl. St. Vl. Parl.* 2007-08, nr. 1394/1, p. 36-37);
- 10° het plan van de Vlaamse Regering ‘Vlaanderen in Actie – sociaal-economische impuls voor Vlaanderen’ van juli 2006 waarin zij de ambitie uitdrukt “om Vlaanderen in de jaren 2014-2018 uniek te positioneren als topbestemming voor het oorlogstoerisme, met een coherent, compact en geïntegreerd ‘product’, dat de bezoeker een kwaliteitsbeleving garandeert – inclusief de toegevoegde ethische dimensie” en waarin zij aangeeft dat “[i]n 2014-2018 klaar staan met een bijzonder, internationaal gericht toeristisch-humanitair project, (...) vandaag betekent starten, een weloverwogen plan uitwerken, met alle betrokken partners rond de tafel”;
- 11° de bilaterale akkoorden tussen:

- a) België en Frankrijk van 16 september 2002 inzake de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen en lokale openbare lichamen, dat een juridische basis verschaft voor grensoverschrijdende samenwerking in de grensstreek;
- b) Vlaanderen en Nieuw-Zeeland van 4 oktober 2007 inzake samenwerking op het vlak van de gezamenlijke geschiedenis van de wereldoorlogen van de twintigste eeuw;
- 12° de strategische samenwerking met Noord-Frankrijk, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 10 maart 2006, waarin met betrekking tot toerisme wordt voorzien in een permanente gemeenschappelijke commissie met de belangrijkste partners aan weerszijden van de grens en waarbij de verdere uitbouw van de netwerken voor cultuurtoerisme (inclusief herinneringstoerisme) een belangrijk aandachtspunt is;
- 13° het samenwerkingsakkoord tussen Ieper, de Franse regio Le Pays du Coquelicot en de Franse stad Albert van 30 mei 2007, waarin de partijen aankondigen in de toekomst gezamenlijk initiatieven te zullen ontwikkelen rond herdenkingstoerisme;
- 14° de samenwerkingsovereenkomst van 20 september 2007 tussen Toerisme Vlaanderen en Westtoer, die er zich toe verbinden “om een partnerschap aan te gaan met het oog op een optimale toeristische valorisatie van het WO1-gegeven in de Westhoek”;
- 15° de geleverde inspanningen voor:
- a) het op 8 september 2006 officieel geopende bezoekerscentrum bij de militaire begraafplaats van het Britse Gemenebest Tyne Cot in Passendale-Zonnebeke;
- b) het op 26 augustus 2006 officieel geopende onthaalpaviljoen bij de Duitse militaire begraafplaats Studentenfriedhof in Langemark, waarin de gemeentelijke, provinciale en de Vlaamse overheid samen investeerden;
- 16° de mogelijkheden die het Europese Interreg-programma biedt;
- overwegende dat:
- 1° ‘Nooit meer oorlog’ aan de basis ligt van de Vlaamse bewustwording en een boodschap van vrede van Vlaanderen aan de hele wereld moet zijn;
- 2° de wijze van herdenken steeds ‘herdacht’ moet worden, zodat ook eertijds minder belichte invalshoeken van de oorlog tot hun recht komen (bijvoorbeeld kinderen en vrouwen in de oorlog, vluchtelingen, soldaten van de meest uiteenlopende culturen, slachtoffers met zware handicaps en verminkingen en/of psychische letsels enzovoort);
- 3° er een toenemende interesse is in binnen- en buitenland voor de Eerste Wereldoorlog en het westelijk front in Vlaanderen;
- 4° het potentieel van een duurzaam herdenkingstoerisme niet onderschat mag worden. Zo waren er:
- a) in 2006 in de Westhoek 327.000 bezoekers die zorgden voor een omzet van 31,2 miljoen euro, goed voor 30 tot 35% van de toeristische omzet en goed voor 480 voltijdse banen in de Westhoek;
- b) in 2007 een half miljoen overnachtingen in de Westhoek, goed voor een stijging met 13% tegenover 2006;
- vraagt de Vlaamse Regering een gecoördineerde actie om:
- 1° in overleg met de lokale en provinciale overheden een beleidsdomeinoverstijgend plan op te stellen rond ‘100 jaar Grote Oorlog’:
- a) dat de vredesboodschap ‘Nooit meer oorlog’ centraal stelt en waarin duurzame, structurele initiatieven worden ontwikkeld die de impact van de Eerste Wereldoorlog en oorlog in het algemeen in al zijn aspecten belichten;
- b) dat de inventarisatie, actualisering en uitwisseling van goede praktijken van herdenking van de Eerste Wereldoorlog mogelijk maakt;

- c) dat de internationale dimensie van de Eerste Wereldoorlog tot uitdrukking brengt;
 - d) waarvan het toepassingsgebied niet beperkt blijft tot de Westhoek, maar ook betrekking heeft op heel Vlaanderen, in het bijzonder op de gemeenten die te lijden hadden onder de inval, de bezetting en/of het eindoffensief;
 - e) waarvoor met eigentijdse methodieken een draagvlak en betrokkenheid bij de diverse generaties wordt gecreëerd;
 - f) waarbij een beroep wordt gedaan op de bestaande expertise rond de Eerste Wereldoorlog bij diverse organisaties en particulieren;
 - g) waarbij, naargelang, afstemming, samenwerking en ondersteuning wordt nagestreefd met eventuele initiatieven van het federale niveau, de provincies en de gemeenten en andere gemeenschappen en gewesten;
 - h) waarbij bovendien afstemming en samenwerking wordt nagestreefd met initiatieven in andere regio's van de Europese Unie, in het bijzonder de grensregio's in Noord-Frankrijk die ook het toneel waren van de oorlogsverschrikkingen;
 - i) waarin één baseline wordt voorgesteld voor '100 jaar Grote Oorlog, nooit meer oorlog';
 - j) waarvan de implementatie op het terrein kan steunen op een goed werkend permanent secretariaat en een stuurgroep;
- 2° maatregelen te ontwikkelen voor de inventarisatie, bescherming, ontsluiting en opwaardering van het roerende en onroerende erfgoed van de Eerste Wereldoorlog, en in het bijzonder:
- a) verder bij te dragen met betrekking tot de procedure tot de bestemming als werelderfgoed (UNESCO) van het volledige westelijke front;
 - b) door samen te werken met de Commonwealth War Graves Commission, de Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge, het Franse Ministère de la Défense en de Amerikaanse American Battle Monuments Commission, die instaan voor het beheer van de niet-Belgische begraafplaatsen in Vlaanderen;
 - c) versneld werk te maken van de (ondersteuning van de) digitalisering van de diverse archieven en van de bescherming van het audiovisuele materiaal van de Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT);
 - d) bij te dragen tot de ontsluiting van particuliere collecties en archieven;
 - e) de bescherming en het onderhoud van de kleinere sites niet te ontzien;
 - f) de aandacht voor sites en monumenten die gelegen zijn buiten de Westhoek scherp te houden (bijvoorbeeld de Amerikaanse begraafplaats 'In Flanders Fields' in Waregem, de Antwerpse fortengordel en de zwaarst getroffen steden en gemeenten);
 - g) formules te ontwikkelen en aan te wenden die de betrokkenheid van kinderen en jongeren bij dit erfgoed verhogen; en
 - h) in te spelen op de mondelinge overlevering en diverse multimediale mogelijkheden aan te wenden;
- 3° de mogelijkheden op het vlak van cultuur en vorming maximaal aan te wenden, door onder meer:
- a) samenwerking tussen de diverse musea na te streven en educatieve pakketten bij musea te ondersteunen;
 - b) de kennis en vaardigheden van heemkundige organisaties en gidsenkringen in te schakelen;
 - c) de bestaande (jeugd)literatuur onder de aandacht te brengen;

- d) in te zetten op vredeseducatie en voorbeelden in de kijker te plaatsen;
- 4° in overleg met de verschillende onderwijsactoren, de initiatieven te benoemen die een actuele, op kinderen en jongeren gerichte benadering van de Eerste Wereldoorlog mogelijk maken, in het bijzonder:
- a) door de geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog in het algemeen, en de gebeurtenissen aan het westelijke front in Vlaanderen in het bijzonder, op te nemen in de leerplannen van het basisonderwijs en het secundair onderwijs;
- b) door schoolreizen aan te moedigen naar sites, musea en locaties die verband houden met de Eerste Wereldoorlog en door, naar Engels model, in projectsubsidies te voorzien voor klasreizen in de frontstreek;
- c) door de basiskennis en basisinzichten over de Eerste Wereldoorlog aan te scherpen;
- d) door te voorzien in vorming van leerkrachten rond de Eerste Wereldoorlog naar aanleiding van '100 jaar Grote Oorlog';
- e) door voordrachten door goede vertellers over de Eerste Wereldoorlog in het onderwijs te stimuleren;
- 5° het herdenkingstoerisme rond de Eerste Wereldoorlog te ondersteunen, waarbij:
- a) het respect voor de sites en het landschap primeert;
- b) onder meer middelen worden vrijgemaakt voor duurzame, ecologisch verantwoorde initiatieven (bijvoorbeeld promotie van het wandel-, fiets- en hoefvetoerisme en het verblijf in bed and breakfast);
- c) gestreefd wordt naar een goede toegankelijkheid van de sites en musea;
- d) mogelijkheden voor vorming van toeristische exploitanten en andere sleutelfiguren worden gecreëerd;
- e) volop wordt gebruikgemaakt van de hotelcapaciteit van de kust- en kunststeden;
- f) een nieuw Kustactieplan ook wordt georiënteerd op het herdenkingstoerisme;
- g) ook ingezet wordt op het bereiken van nieuwe doelgroepen;
- h) wordt voorzien in een duidelijke en uniforme bewegwijzering en aanduiding van sites, monumenten, begraafplaatsen enzovoort;
- i) de promotie van het aanbod aan herdenkingstoerisme in luchthavens en toerismebureaus wordt gegarandeerd;
- 6° in het buitenlands beleid de aandacht voor de Eerste Wereldoorlog te intensifiëren, en in dat kader onder meer:
- a) een groep van mensen samen te stellen die met Vlaamse steun in het buitenland de aandacht voor de Eerste Wereldoorlog in Vlaanderen aanscherpen, en daarvoor ook de Vlaamse vertegenwoordigers in het buitenland (bijvoorbeeld Vlaamse huizen) in te schakelen;
- b) internationale en supranationale organen zoals de Verenigde Naties, de Raad van Europa en het Comité van de Regio's te sensibiliseren voor de eeuwherdenking;
- c) akkoorden af te sluiten, hetzij bilateraal, hetzij multilateraal, met landen, regio's en cultuurgemeenschappen die betrokken waren bij de Eerste Wereldoorlog in Vlaanderen;
- d) de 'Chemical Weapons Convention', aangenomen in Genève op 3 september 1992, blijvend onder de aandacht te brengen;
- e) de boodschap van 'Mayors for Peace', die ijveren voor een wereld zonder kernwapens tegen 2020, uit te dragen;
- f) Vlaanderen, en in het bijzonder de historische sites en memorialen, aan de wereld voor te stellen als plaatsen voor vredesonderhandelingen en voor het ondertekenen van vredesakkoorden;
- 7° op het vlak van mobiliteit een betere ontsluiting te garanderen van de frontstreek, onder meer:

- a) door een verhoging van het aanbod van De Lijn binnen en naar de Westhoek en door een volledige en snelle uitvoering van het Neptunusplan van De Lijn, waardoor een optimale verbinding gerealiseerd wordt tussen en binnen de West-Vlaamse regio's;
 - b) door bij de federale regering te pleiten voor een verhoging van de frequentie van de treinverbinding tussen Brussel en de Westhoek;
 - c) door goede verbindingen met de kust mogelijk te maken, zodat de toeristische capaciteit ten volle benut kan worden voor bezoekers van de sites in de Westhoek;
- 8° de mogelijkheden van sociale economie te benutten, bijvoorbeeld om onder begeleiding reconstructies te realiseren (bijvoorbeeld een noodwoning) of om graven (bijvoorbeeld gemeentelijke grafperken) en monumenten te onderhouden (bijvoorbeeld ook beplantingen) en eventueel te herstellen;
- 9° specialisaties in het universitair onderwijs mogelijk te maken en multidisciplinaire wetenschappelijke onderzoeksprogramma's te ontwikkelen en te ondersteunen rond de Eerste Wereldoorlog;
- 10° met de federale regering onder meer afspraken te maken over de inventarisatie, bewaring en ontsluiting van bronnen en archieven, de burgerlijke en militaire begraafplaatsen en de samenwerking met Defensie.

Johan VERSTREKEN

Philippe DE COENE

Patrick DE KLERCK
